

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Вищого навчального закладу

«Національна академія управління»

д.е.н., професор

«01»

2026 рік

Сергій ЄРОХІН

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Хоменка Юрія Володимировича на тему:
«Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з
компетентними органами іноземних країн»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право»**

Дисертація Хоменка Юрія Володимировича на тему: «Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право», виконана на кафедрі публічного та приватного права Вищого навчального закладу «Національна академія управління». Науковим керівником призначено доктора філософії (PhD) з права, доцента кафедри теорії та історії держави і права Чернявську Богдану Вадимівну.

За підсумками аналізу результатів виконання здобувачем освітньо-наукової програми, індивідуального плану, розгляду теоретичних та практичних положень дисертації, а також за підсумками проведення розширеного засідання кафедри публічного та приватного права ВНЗ «Національна академія управління», визначено наступне.

Актуальність теми дослідження зумовлена розвитком міжнародної економічної діяльності, глобалізацією фінансових процесів та необхідністю забезпечення ефективного міжнародного обміну податковою інформацією між компетентними органами різних держав. Такий обмін є важливим інструментом належного адміністрування податків, протидії ухиленню від оподаткування та виконання міжнародних зобов'язань України, водночас потребуючи дотримання міжнародних стандартів захисту конфіденційності інформації. Реалізація цих завдань безпосередньо пов'язана з функціонуванням ефективного адміністративно-правового механізму, який охоплює нормативно-правову основу, систему уповноважених суб'єктів і адміністративні процедури обміну податковою інформацією.

Попри активне приєднання України до міжнародних договорів у цій сфері, національне законодавство та практика його застосування ще не забезпечують належної ефективності адміністративно-правового механізму міжнародного обміну податковою інформацією. Водночас комплексні дослідження його

правової природи, структури, принципів, суб'єктного складу, процедурних засад функціонування, а також питань захисту інформації та юридичної відповідальності практично відсутні. У зв'язку з цим наукове опрацювання зазначеної проблематики має важливе теоретичне і практичне значення для вдосконалення національного законодавства, підвищення ефективності міжнародного співробітництва у податковій сфері та забезпечення виконання Україною міжнародних стандартів.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана у межах напрямів досліджень, що передбачені Стратегією розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21, відповідно до Примірного переліку та опису предметних напрямів досліджень в межах спеціальності 081 «Право», затвердженого наказом МОН від 28.12.2018 № 1477, а також згідно з науково-дослідною роботою ВНЗ «Національна академія управління» на тему «Правове забезпечення суспільних відносин в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0122U202084).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою. Основні теоретичні положення, які характеризують наукову новизну дослідження, практичне і теоретичне значення його результатів, одержані здобувачем особисто.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів. Основні результати дослідження, сформульовані здобувачем, висновки і практичні рекомендації є теоретично обґрунтованими і достовірними. Достовірність результатів підтверджується аналізом наукових праць вітчизняних науковців.

Наукова новизна і теоретичне значення отриманих результатів. Дисертація є першим науковим новітнім дослідженням адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн у вітчизняній науці. Проведене дослідження дало змогу зробити низку нових наукових висновків з проблемних питань адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн:

у перше:

— визначено поняття адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, під яким запропоновано розуміти систему правових засобів (адміністративно-правових норм, інституційних елементів, адміністративних процедур та адміністративної відповідальності), за допомогою яких забезпечується адміністративно-правовий вплив на суспільні відносини, що виникають в процесі отримання та використання компетентними органами України визначеної укладеними Україною міжнародними угодами податкової інформації від компетентних органів іноземних країн, а також забезпечення передачі та передача цієї інформації цим органам в межах цих угод;

– сформульовано завдання адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, якими є: 1) створення ефективної нормативно-правової основи для функціонування адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн; 2) створення ефективної організаційної основи для функціонування адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн; 3) забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань в межах укладених нею міжнародних договорів, що визначають підстави, порядок та процедури обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн; 4) забезпечення збереження конфіденційності податкової інформації, надісланої чи одержаної в процесі обміну з компетентними органами іноземних держав;

– надано авторське визначення принципів адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн та визначено систему спеціальних принципів цього механізму. Під принципами адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн запропоновано розуміти основні положення, які акумулюють та узагальнюють найбільш важливі, істотно суттєві та значущі особливості функціонування адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, які здійснюють спрямовуючий вплив на нього, і є тими основними положеннями, якими мають керуватися усі суб'єкти цього механізму. Спеціальними принципами адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн визначено такі принципи як: принцип співробітництва та взаємодії у адміністративно-правовому механізмі обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, принцип ефективності цього механізму, принцип чіткого виконання адміністративними органами своїх завдань в межах адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, принцип контролю;

– обґрунтовано, що процедура обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн є адміністративною процедурою, яка виникає у публічній сфері та передбачає порядок здійснення правозастосувальної діяльності компетентних державних органів у сфері забезпечення міжнародного обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн. Ця процедура визначається адміністративно-процесуальними нормами, які регулюють особливості застосування матеріальних норм, що містяться у нормах податкового та міжнародного законодавства;

удосконалено:

– підходи щодо визначення підстав для спонтанного обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн. Визначено, що такі

підстави не можуть тлумачитися розширено стосовно визначених міжнародними договорами підстав для такого обміну;

– положення про суб'єктів адміністративно-правового механізму. Визначено, що суб'єктами адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн є ціла низка суб'єктів, які мають у цьому механізмі владні повноваження, та суб'єктів, яка таких повноважень у цьому механізмі не мають;

дістали подальшого розвитку:

– положення щодо правової природи права отримання компетентними органами України податкової інформації від компетентних органів іноземних країн в межах адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн. Обґрунтовано, що в межах такого механізму відповідне право компетентного органу України на отримання податкової інформації від компетентних органів іноземних країн є його обов'язком;

– розуміння ініціатору вихідного запиту та запропоновано під ініціатором вихідного запиту розуміти також інших (крім податкових) державних органів в межах виконання покладених на них законодавством завдань;

– положення щодо належних механізмів захисту комерційної таємниці платника податків від необґрунтованої її передачі компетентним органам іноземної держави. Запропоновано встановити обов'язок компетентного податкового органу України повідомляти платника податків про надходження до нього запиту компетентного органу іноземної держави про надання податкової інформації щодо нього. Також варто встановити право такого платника оспорити передачу тієї чи іншої податкової інформації компетентним органам іноземних країн у разі наявності у ній комерційної таємниці або іншої таємниці, наявність якої перешкоджає її передачі згідно з міжнародно-правовими актами України;

– особливості інституту адміністративної відповідальності у сфері адміністративно-правового механізму. На прикладі адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн обґрунтовано наявність у ній загальної та спеціальної адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність, визначена Кодексом про адміністративні правопорушення за допущені в межах цього механізму адміністративні правопорушення, є загальною. Спеціальною адміністративною відповідальністю за вчинені правопорушення у адміністративно-правовому механізмі обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн є відповідальність, визначена податковим законодавством, насамперед, Податковим кодексом України;

– пропозиції щодо окремих змін і доповнень до нормативних актів, які врегульовують питання обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації теоретичні висновки та практичні пропозиції, які сформульовані у дисертації, можуть бути використані у: правотворчості – для вдосконалення чинного

законодавства у сфері адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн (акт впровадження Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 10.07.2026 № 260710/1); правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності адміністративно-правових відносин з обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн (лист Державної податкової служби України від 09.07.2026 № 18307/6/99-00-27-03-03-06); освітньому процесі – при викладанні навчальної дисципліни «Фінансове право України», «Податкове право України» та «Правові засади забезпечення інформаційної безпеки України», а також при підготовці підручників, посібників та методичних матеріалів за цим напрямом (акт впровадження ВНЗ «Національна академія управління» від 27.05.2026); науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальших наукових досліджень, пов'язаних із правовими засадами обміну податковою інформацією (довідка ВНЗ «Національна академія управління» від 26.12.2025 № 03-25/88).

Повнота опублікованих результатів дисертації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації знайшли відображення у 7 наукових публікаціях, зокрема у 4 наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також у 3 тезах доповідей на наукових і науково-практичних конференціях, круглих столах.

Відомості про апробацію результатів. Теоретичні висновки і практичні рекомендації, що містяться у дисертації, оприлюднювалися, доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях, круглих столах, зокрема на: науково-практичному круглому столі «Правотворча діяльність та забезпечення системності законодавства України в умовах євроінтеграції» (3 квітня 2025 р., м. Київ), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific trends in the development of modern technologies and inventions» (6-8 жовтня 2025 р., м. Прага, Чеська Республіка), а також науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку правової системи» (10-11 квітня 2026 року, м. Ужгород).

Відповідність принципам академічної доброчесності. Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертація Хоменка Юрія Володимировича на тему «Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн», є результатом самостійних досліджень здобувача, не містить елементів плагіату, текстових запозичень, фактів використання ідей, наукових результатів без посилання на джерело. Використані ідеї, результати та тести інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Загальний висновок. Дисертація Хоменка Юрія Володимировича на тему «Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн» є завершеним кваліфікаційним дослідженням, присвяченим актуальній проблемі теорії та практики адміністративного права. У роботі одержано нові результати, що мають теоретичне і практичне значення та спрямовані на комплексне дослідження

адміністративно-правового механізму обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн, виявлення проблем його функціонування, а також формування пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування у відповідній сфері.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація «Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право», галузь знань 08 «Право» та вимогам Постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 та Наказу МОН «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація Хоменка Юрія Володимировича на тему: «Адміністративно-правовий механізм обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн», рекомендується до подання до разової спеціалізованої вченої ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Результати відкритого голосування розширеного засідання кафедри публічного та приватного права ВНЗ «Національна академія управління» від 01 липня 2026 року, протокол № 12 щодо затвердження висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації:

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

«ЗА» – 12;

«ПРОТИ» – немає;

«УТРИМАЛИСЬ» – немає;

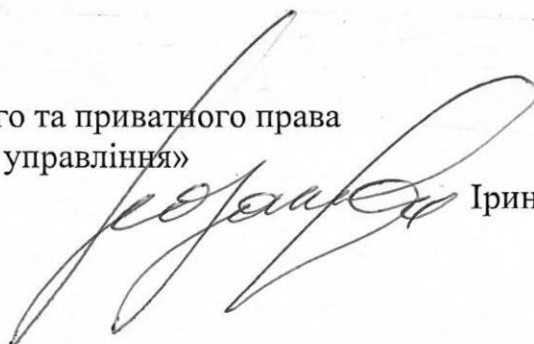
«НЕ ГОЛОСУВАЛИ» – немає.

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації прийнято одноголосно.

Головуюча

завідувач кафедри публічного та приватного права
ВНЗ «Національна академія управління»

канд. юрид. наук, доцент

Ірина КОЗАКОВА